

Archiefstraat op Erfgoeddag 2005. Foto: Bruno Vermeeren.

Publiekrechtelijke archieven in Vlaanderen: onbekend en onbemind in erfgoedland?

Spreken over archief is in Vlaanderen van overheidswege dikwijls beperkt tot spreken over de door de Vlaamse overheid erkende privaatrechterlijke archief- en documentatiecentra. Dat in het erfgoeddiscours de publiekrechtelijke archiefdiensten vaak niet worden meegenomen, heeft dan ook grote gevolgen. Niet alleen wordt de erfgoedwerking van stads- en gemeentearchieven onderschat en wordt het geheel van hun werking in een eenzijdig daglicht gesteld, het uitblijven van een Vlaams decreet op de publiekrechtelijke archiefwerking hypothekeert ook de geïntegreerde erfgoedwerking. Een en ander is bovendien symptomatisch voor een voorbijgestreefd statisch denken over archief. Een recente publicatie van twee Vlaamse cultuursociologen, die op 16 december 2005 te Leuven werd voorgesteld, bevestigt helaas deze verkeerde perceptie van archief en archiefwerk in publiekrechtelijke archiefdiensten.

Vlaamse decreten over culturele archiefwerking en cultureel erfgoedbeleid

Sinds enkele jaren is de erfgoedwerking in Vlaanderen dankzij diverse initiatieven van de Vlaamse overheid met decreten onderbouwd. Vele lokale erfgoedcellen en talrijke op gemeentelijk vlak afgesloten erfgoedconvenants zijn het bewijs dat er in Vlaanderen actief aan de toekomst van het verleden wordt gewerkt. Het Vlaamse erfgoedbeleid kan bovendien op grote publieke belangstelling rekenen. Diverse erfgoedactoren werken samen. De jaarlijks weerkerende erfgoeddag is een succes. Musea, bibliotheken en culturele centra vinden zonder veel problemen hun plaats in het 'erfgoeddenken' en een deel van de archiefsector beschikt sinds 19 juli 2002 over een archiefdecreet. Dat de sector door dit decreet niet volledig onder dak is, heeft te maken met het feit dat het decreet enkel van toepassing is op de privaatrechterlijke archieven. Voor de eigen Vlaamse publiekrechtelijke archiefvorming heeft de Vlaamse overheid niets geregeld. Archiefbeleid is blijkbaar geen prioriteit binnen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (MVG). Mede daarom heeft het Departement Vlaanderen van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën (de federale archiefdienst) in november 2002 het initiatief genomen om met het project Instellingenstudie en Archiefbeheer Vlaamse Administratie (IAVA) de incidentele aanpak van het archieftoezicht op het MVG te vervangen door een coherent beleid¹. Het IAVA-project is een eerste stap, zet bakens uit voor de toekomst en kan resultaten

GUSTAAF JANSSENS is afdelingshoofd Archief van het Koninklijk Paleis (Brussel), plaatsvervangend Departementshoofd Algemeen Rijksarchief (Brussel) en docent Archivistiek KU Leuven en GGS Archivistiek

cap@kppr.be; gustaaaf.janssens@arch.be;
gustaaaf.janssens@arts.kuleuven.be

voorleggen². Toch blijft er in Vlaanderen nog veel werk aan de winkel, vooral op wetgevend vlak. In tegenstelling tot bijvoorbeeld in de meeste Spaanse autonome gemeenschappen is er in Vlaanderen immers geen decretale regeling voor het eigen publiekrechtelijke archief³.

Het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 19 juli 2002 'houdende de privaatrechterlijke culturele archiefwerking' (*Belgisch Staatsblad*, 1-10-2002) vervangt het decreet van 27 juni 1985 (*BS*, 20-8-1985; gewijzigd bij decreet van 8-4-1987) over de erkenning van Nederlandstalige archief- en documentatiecentra, met name het KADOC, het AMSAB, het ADVN en het Liberaal Archief. Het vervangt ook het Besluit van de Vlaamse Regering van 23 april 1986 betreffende de Raad van de Archief- en Documentatiecentra. Het decreet van 19 juli 2002 heeft tot doel "de archiefwerking te stimuleren in al haar aspecten, het publiek draagvlak voor het culturele erfgoed te verhogen om de bewaring en de ontsluiting van dit cultureel erfgoed te realiseren en de gemeenschapsvormende mogelijkheden ervan te benutten. Hiertoe werkt het decreet een subsidiëring uit van de

privaatrechterlijke archief- en documentatiecentra, van de projectmatige archiefwerking en van het steunpunt voor de archiefwerking" (art. 3). Dit 'steunpunt' is krachtens art. 16 "een organisatie met rechtspersoonlijkheid met een niet-commercieel karakter, die de archiefwerking ondersteunt, ontwikkelt en zichtbaar maakt door middel van haar kerntaken: praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en communicatie en beeldvorming. Het steunpunt is tevens belast met het toezicht op de ontwikkeling en het beheer van de 'archiefbank Vlaanderen". Het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse regering van 13 december 2002 (BS, 20-3-2003) regelt de toepassing van het decreet.

Op 7 mei 2004 bekrachtigde de Vlaamse regering het 'Decreet houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel-erfgoedbeleid'. Met dit decreet wil de Vlaamse overheid een kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en de ontsluiting van cultureel erfgoed stimuleren. Het erfgoeddecreet voorziet ook in een decretale basis voor onder andere erfgoedconvenants, dit zijn "overeenkomsten met resultaatverbintenis tussen de Vlaamse Gemeenschap en het lokale bestuursniveau met het oog op de uitbouw van een duurzaam en integraal cultureel-erfgoedbeleid". Beide decreten schragen, samen met het Topstukkendecreet van 24 januari 2003 en het uitvoeringsbesluit dienaangaande van 5 december 2003 (BS, 6-2-2004), de erfgoedwerking in Vlaanderen⁴.

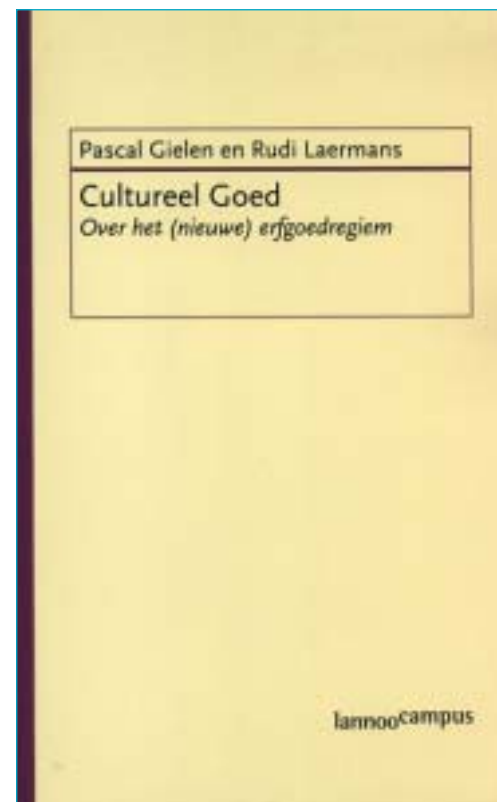
Over het (nieuwe) Vlaamse erfgoedregiem

In hun boek *Cultureel goed: over het (nieuwe) erfgoedregiem* (Tielt, 2005) presenteren de Leuvense cultuursociologen Pascal Gielen en Rudi Laermans een aantal essays over de recente evolutie van het erfgoeddenken en de 'vererfgoeding' in Vlaanderen. Het is een leeswaardige bundel, waarin uiteraard het archiefwezen ook enkele keren ter sprake komt. De auteurs erkennen dat archiefdiensten zich 'van oudsher' om het materiële erfgoed bekommeren, maar hangen vervolgens een erg negatief en eenzijdig beeld op van de publieke archiefdiensten, meer bepaald van stads- en gemeentearchieven. Vooral volgende uittalingen doen bij een archivaris in overheidsdienst de wenkbrauwen fronsen: "Een tweede sector die zich van oudsher om het materiële roerende erfgoed bekommert, is die van de archieven. De publiekrechtelijke instellingen, zoals de stads- en gemeentearchieven, moeten het nog steeds met de Belgische Archiefwet uit 1955 stellen. De regeling beperkt zich tot een administratieve en juridische taakomschrijving. Het gaat om een loutere ondersteuning van administraties, er is niets uitgewerkt voor mogelijke publieke cultuurfuncties. Voor publiekrechtelijke archieven liggen die overigens per definitie niet voor de hand. Iedere poging om een gemeente- of stadsarchief een meer publieke functie te geven stoot op de wet die de bescherming van de publieke levenssfeer regelt. Hoe publiek mag een publiekrechtelijke bewaarplaats dan soms zijn? Of moeten die besloten bastions blijven? De Vlaamse beleidsmakers wandelen alvast in een grote boog

om het probleem heen wanneer ze in 1985 het Decreet op de Archiefwerking goedkeuren. De regelgeving blijft immers tot de privaatrechterlijke archieven beperkt. Meer nog, ze wordt tot slechts vier archief- en documentatiecentra verengd: het Archief- en Documentatiecentrum van het Vlaams Nationalisme (ADV N) in Antwerpen, het Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging (AMSAB, dat vandaag Instituut voor Sociale Geschiedenis heet) in Gent, het Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum (KADOC) in Leuven en het Liberaal Archief in Gent. Het eerste Vlaams Archiefdecreet hanteert dus de aloude verzuilingslogica als verdeelsleutel om documenten met een cultuurhistorische waarde te bewaren en te ontsluiten. Met wederom een boutade: wie zijn waardevolle stukken kwijt wil, moet eerst kleur bekennen".

Het citaat komt uit het hoofdstuk 'De stille vererfgoeding van Vlaanderen: over het Vlaamse culturele erfgoedbeleid en zijn effecten'⁵. Cultuur is een Vlaamse materie, dus komt het federale niveau hier niet ter sprake en blijven de federale wetenschappelijke instellingen buiten het gezichtsveld. Dit standpunt is perfect verdedigbaar. Onaanvaardbaar is echter de eenzijdige en al te smalle interpretatie van de Belgische Archiefwet van 24 juni 1955 (BS, 12-8-1955) en van het uitvoeringsbesluit van 12 december 1957 (BS, 20-12-1957).

Het is uiteraard correct dat de Archiefwet van 1955 uitsluitend de bewaring en de vernietiging regelt van archiefbescheiden die door de overheid worden gevormd. De wet heeft betrekking op de rechtbanken van de rechterlijke macht, de rijksbesturen, de Raad van State en de provincies. Zij zijn verplicht hun archiefbescheiden van meer dan 100 jaar oud naar het Rijksarchief over te brengen. Bescheiden jonger dan 100 jaar kunnen worden overgebracht. De gemeenten zijn enkel verplicht hun archiefbescheiden over te brengen wanneer aan artikel 132 [vroeger art. 100 in de voormalige Gemeentewet] van de Gemeentewet (26 mei 1989: BS, 30-5-1989) niet wordt voldaan⁶.

De archiefwet van 1955 is verouderd. Hij houdt geen rekening met nieuwe archiefvormers (bv. het Arbitragehof) en is uiteraard niet aangepast aan de nieuwe staatsstructuur, zoals die in de Grondwet van 1994 is vastgelegd. Bovendien is de overbrenging na 100 jaar niet meer vol te houden en brengen in de praktijk de archiefvormers hun bescheiden veel eerder (na 30 of 20 jaar) over⁷. Toch heeft de wet ook verdiensten. Hij is kort en bondig en waakt er al 50 jaar over dat er geen willekeurige vernietigingen plaatsvinden. Het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën is bij wet aangeduid om deze archiefwet uit te voeren. Op deze wijze heeft de Rijksarchiefdienst vanaf 1958 in het hele land systematisch door middel van inspecties toezicht kunnen houden op de overheidsarchieven en zijn er talloze zeer waardevolle archieven naar de rijksarchiefbewaarplaatsen overgebracht. Het betreft hier zowel archief van vóór 1795 als van daarna en het gaat daarbij om archieven gevormd door alle in de wet vermelde archiefvormers⁸.

Over de mogelijke culturele functie van archiefdiensten wordt noch in de archiefwet, noch in de gemeentewet iets gezegd. Het is echter evident dat de culturele waarde van archief meespeelt wanneer er besloten wordt om archiefdocumenten te bewaren. Archief bewaren zonder perspectief op raadpleging heeft immers geen zin⁹. Wanneer bij waardering en selectie van archiefstukken besloten wordt om stukken die geen administratieve of juridische waarde meer hebben toch te bewaren, heeft dit uiteraard te maken met hun wetenschappelijk en/of cultureel-historische waarde¹⁰.

Een bewering die de lezer van het aangehaalde citaat totaal op het verkeerde been zet is de boutade *“wie zijn waardevolle stukken kwijt wil, moet eerst kleur bekennen”*. Deze boutade en de achterliggende gedachte dat enkel privaatrechterlijke archief- en documentatiecentra documenten *“met een cultuurhistorische waarde kunnen bewaren en ontsluiten”*, is volkomen in strijd met de realiteit. Iedereen die met het Vlaamse archiefwezen vertrouwd is, kan zonder moeite talloze stads- en gemeentearchieven opsommen die private archieven met grote cultuurhistorische waarde

bewaren, ontsluiten en zeer actief ter beschikking stellen. Voor de rijksarchieven wordt de opname van privaat archief overigens in art. 1 van de archiefwet uitdrukkelijk voorzien¹¹. Hebben rijksarchieven, omdat zij publiekrechtelijke instellingen zijn, dan geen publieke functie? Hebben provinciale archiefdiensten geen publieke functie? Hebben stads- en gemeentearchieven geen publieke functie? Kunnen of mogen zij niet aan publiekswerking doen? Het tegendeel is waar en de voorbeelden zijn legio¹². Uiteraard zijn zij op de eerste plaats gericht op het bewaren en valoriseren van overheidsarchief. Dat is maar goed ook, wie zou anders het archiefbeheer moeten waarnemen?

Openbare archiefdiensten: geen gesloten bastions

In zijn uitstekende studie *In de zon én in de schaduw: gemeentearchieven in het Vlaamse erfgoedbeleid*, een licht herwerkte versie van de verhandeling waarmee de auteur in 2003 is afgestudeerd als gediplomeerde in de gespecialiseerde Studie Archivistiek en Hedendaags Documentbeheer, wijdt Bart De Keyser, stadsarchivaris van Hasselt, een heel hoofdstuk aan 'De rol van een stadsarchief in een erfgoedverband' (p. 117-131). Volgens De Keyser is een stads- of gemeentearchief de facto verplicht om binnen het cultuurbeleidsplan een rol te spelen. Een stedelijke of gemeentelijke archiefdienst moet prioritaire (door wet- en regelgeving opgelegde)

en secundaire taken uitvoeren, maar de secundaire taken gaan verder dan de wettelijk opgelegde taken en diepen deze uit. Het is dan ook duidelijk dat het tot de kerntaken van een stads- of gemeentearchivaris behoort om de hem/haar toevertrouwde archieven en verzamelingen te ontsluiten en toegankelijk te maken¹³.

Gebruiksvriendelijkheid en klantvriendelijkheid zijn al sinds vele jaren een belangrijk aandachtspunt van vele archiefdiensten. Ook openbare archiefdiensten zijn zich ervan bewust dat kwalitatieve dienstverlening en goede communicatie noodzakelijk zijn. Sinds enkele jaren verbinden openbare archiefdiensten in binnen- en buitenland zich tot kwalitatief hoogstaande publieke dienstverlening door het

toepassen van een 'Handvest Dienstverlening'. Dit handvest garandeert de kwaliteit van de dienstverlening door afspraken over de te leveren diensten. Zo weet de gebruiker wat hij kan verwachten en verbindt de archiefdienst zich ertoe om volgens deze verbintenis te handelen en krijgt de dienstverlening een helder profiel. In een aantal gevallen is een dergelijk handvest het tastbare resultaat van een gebruikersonderzoek¹⁴.

Goede publieke dienstverlening – zowel in privaatrechtelijke als in publiekrechtelijke archiefdiensten – en een verantwoorde publiekshierarchische werking zijn gebaseerd op regels en op duidelijke afspraken. Het is algemeen aanvaard dat raadpleegbaarheid van archiefstukken beperkt of zelfs verboden kan worden, bijvoorbeeld omdat de documenten niet geordend zijn – daar moet dan dringend iets aan gedaan worden! –; of omdat zij in slechte staat verkeren en hun manipulatie onherroepelijk schade zou veroorzaken – ook hier moeten maatregelen genomen worden, zoals restauratie en/of overzetten op andere drager –; of omdat de wetgeving inzake de bescherming van de private levenssfeer de vrije raadpleging van bepaalde stukken verbiedt¹⁵.

De burger heeft het recht om overheidsdocumenten te raadplegen. Dit recht is vervat in wet- en regelgeving aangaande openbaarheid van bestuur. De wet- en regelgeving inzake de bescherming van de private levenssfeer staat de goede werking van een publiekrechtelijke archiefdienst echter niet in de weg, integendeel! Juist het feit dat de archivaris van een publiekrechtelijke archiefdienst als ambtenaar garant staat voor het correct toepassen van wet- en regelgeving inzake raadpleging van archiefbescheiden houdt in dat publiekrechtelijke archiefdiensten hun opdracht ten overstaan van de burger goed en volledig kunnen uitvoeren¹⁶. Dat zowel de archivaris als de onderzoeker in dit verband gebaat zijn met een door de overheid (bv. het stadsbestuur) goedgekeurd reglement inzake openbaarheid van archieven staat dan ook buiten kijf¹⁷.

Besluit

In *Cultureel goed: over het (nieuw) erfgoedregiem* negeren P. Gielen en R. Laermans overduidelijk het belang van de Archiefwet van 1955 voor het erfgoed. Niet alleen wordt de overbrenging van openbaar archief er bij wet geregeld, ook het toezicht en het verbod om archief zonder toestemming van de Algemene Rijksarchivaris of diens gemachtigde te vernietigen zijn uitdrukkelijk (art. 2) in de wet opgenomen. Dankzij het uitvoeringsbesluit van 1957 is het Rijksarchief – uiteraard ook in Vlaanderen – al 50 jaar lang een belangrijke 'erfgoedactor'. De archiefwet van 1955 is zonder twijfel de belangrijkste 'erfgoedwet' die ooit in België is goedgekeurd. Ook de bewering van P. Gielen en R. Laermans dat "iedere poging om een gemeente- of stadsarchief een meer publieke functie te geven, stoot op de wet die de bescherming van de publieke levenssfeer regelt", slaat nergens op. Het is duidelijk dat de publiek-maatschap-

pelijke functie van archief – en dus ook van archiefdiensten – in het licht van een transparant bestuur en van de ondersteuning van de rechten van de burger en heel speciaal ten dienste van de recht zoekende burger nog al te weinig bekend zijn. Het is dan ook de taak van de overheid en van de archiefdiensten zelf om aan dit aspect van dienstverlening meer zichtbaarheid te geven. De suggestie van Gielen en Laermans dat stads- en gemeentearchieven "gesloten bastions" zouden zijn, is in strijd met de werkelijkheid en wordt dagelijks door het werk van archivariissen in alle Vlaamse stads- en gemeentearchieven weerlegd.

Vele stads- en gemeentearchieven zijn dankzij de erfgoedconvenants de jure en de facto medespelers in het Vlaamse 'erfgoedverhaal'. De Vlaamse publiekrechtelijke archieven wachten evenwel met groeiend ongeduld op een degelijke decretale regeling van hun taak. Een afzonderlijk archiefdecreet voor de publiekrechtelijke archieven in Vlaanderen is dringend nodig. Een dergelijk decreet moet de bewaring en de valorisering van al het door Vlaamse publiekrechtelijke archiefvormers gevormd archief regelen. Het decreet moet dan ook de hele levenscyclus van het archief omvatten en moet bepalen dat de uitvoering van het decreet aan een publiekrechtelijke Vlaamse archiefdienst wordt toevertrouwd. In België heeft het 124 jaar geduurd voordat er een archiefwet werd uitgevaardigd. Hopelijk laat de Vlaamse Gemeenschap de Vlaamse burger niet zo lang wachten.

Noten

1. Vancoppenolle, Ch. e.a., IAVA: een archiefproject voor de Vlaamse Gemeenschap, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 80 (2004) 6; p. 14-19.
2. Soens, V. & Vancoppenolle, Ch., Via IAVA terecht: het Vlaams kunstenaarsarchief, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 81 (2005) 3; p. 23-27.
3. Over de archieforganisatie in de Spaanse autonome gemeenschappen: Generelo Lanaspá, J.J., ¿Para qué sirve el Archivo General en una Comunidad Autónoma?, in: *Boletín ACAL*, (1999) 34; p. 5-8. De Subdirecció general d'Arxius van het Catalaanse Ministerie van Cultuur publiceert sinds 1994 het bulletin Arxius (<http://cultura.gencat.net/arxius/>). Over de activiteiten van de Catalaanse Nationale Archiefdienst: *Butlletí de l'Arxius Nacional de Catalunya* (2001-) (<http://cultura.gencat.net/anc/>).
4. Een overzicht ook in Janssens, G. & Vermote, M., Het archiefwezen in België, in: *Vlaamse archief, bibliotheek- en documentatiegids 2005: adresboek van in Vlaanderen en Brussel gevestigde archieven, bibliotheken en documentatiecentra*. - Antwerpen: VVBAD, 2004; p. 22-24. Over het Topstukkendecreet en het opstellen van een "proeflijst van topstukken voor het archivalisch en documentair erfgoed in Vlaanderen": Coppein, B., *Terra incognita: een ontdekkingsreis naar het Vlaams archivalisch en documentair erfgoed van uitzonderlijk belang*, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 80 (2004) 3; p. 11-19.
5. Gielen, P. & Laermans, R., *Cultureel goed: over het (nieuw) erfgoedregiem*. - Tielt: Lannoo, 2005; p. 129-149 - het citaat op p. 135). Het hoofdstuk verscheen eerder in *Ons Erfdeel*, 49 (2005) 5; p. 691-707 - het citaat op p. 698).
6. Een zeer goede inleiding op de archiefwetgeving in België: Van Ongevalle, H., *Archiefwetgeving voor beginners*, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 77 (2001) 5; p. 3-14.
7. Over de noodzaak om de archiefwet van 1955 te vervangen en/of aan te passen en over de initiatieven die daartoe (o.a. door diverse politici, door de VVBAD en door het Rijksarchief) tussen 1971 en 1997 zijn genomen: Mertens, J., *De actuele stand van zaken over de archiefwetgeving in België*, in: *Bibliotheek- &*

- archiefgids, 73 (1997)3; p. 87-91. Zie ook De Keyser, B., Vijftig jaar archiefwet in België, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 81 (2005) 4; p. 26-28.
8. Over de activiteiten van de archiefinspectie van het Rijksarchief: Wyffels, C., *Les archives belges depuis la seconde guerre mondiale 1945-1984*, in: *Idem, Miscellanea archivistica et historica*. - Brussel: Algemeen Rijksarchief, 1987; p. 176-178, Coppejans-Desmedt, H., *Het departement Algemeene Wetenschappelijke Diensten vijf jaar oud*, in: *Miscellanea archivistica*, 24 (1979); p. 51-71 en Verhelst, J., *Departement I van het Algemeen Rijksarchief 1978-1989*, in: *Actief in archief: huldeboek Hilda Coppejans-Desmedt aangeboden door de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief- en Documentatiewezen*. - Antwerpen: VVBAD, 1989; p. 177-187. - (Archiefkunde; 4). Recente informatie: *Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Jaarverslag 2004. Feiten en cijfers in perspectief* (red. H. Coppens). - Brussel: Algemeen Rijksarchief, 2005; p. 5-15.
 9. Janssens, G., *Les archives: la mémoire au coeur de la société démocratique*, in: *Pliegos de Yuste*, (mei 2004) 2; p. 50.
 10. Over archiefselectie is de laatste decennia een bibliotheek vol geschreven. Wij vermelden de bundel *Archiefselectie in Vlaanderen: de proef op de som?* Huldeboek Griet Maréchal. Aangeboden door de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief- en Documentatiewezen. - Antwerpen: VVBAD, 2003. - (Archiefkunde 6), met daarin specifieke bijdragen en ook de bibliografie van mev. dr. Griet Maréchal, experte op dit terrein. Over de specifieke inbreng van een stadsarchief (in casu het Stadsarchief Antwerpen) bij het herzien van de selectielijsten voor gemeentearchief: Anckaer, J. & Vanneste, W., *Een datamodel voor de opmaak van selectielijsten*, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 79 (2003) 3; p. 20-23.
 11. *Archievenoverzichten van alle rijksarchieven maken dit duidelijk. Zo bewaart het Rijksarchief te Brugge het Archief van de socialistische gewezen Eerste Minister A. Van Acker* (Nuyttens, M., *Inventaris van het archief Achille van Acker* (1898-1975). - Brussel: Algemeen Rijksarchief, 1994). Voor particulier archief bewaard in het Algemeen Rijksarchief te Brussel verwijs ik o.a. naar D'Hoore, M., *Archives de particuliers relatives à l'histoire de la Belgique contemporaine (de 1830 à nos jours)*. - Brussel: Algemeen Rijksarchief, 1998.
 12. Voor de rijksarchieven verwijs ik naar de hoofdstukken "Dienstverlening" en "Valorisatie en Promotie" in: *Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Jaarverslag 2005. Feiten en cijfers in perspectief* (red. H. Coppens). - Brussel: Algemeen Rijksarchief, 2005; p. 42-57 en naar een ontsluitingsproject van het Rijksarchief te Beveren (Vandaele, D., Haeck, T. & Vancoppenolle, Ch., *Archieven van registratie en domeinen in het Rijksarchief te Beveren: valorisatie en nieuwe aanpak*, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 80 (2004) 5; p. 3-9). *Vlaamse stadsarchieven, zoals Antwerpen, Brugge en Gent zijn erg actief in het ontsluiten van bronnen voor huizenonderzoek en worden daarbij vaak bijgestaan vrijwilligers en vriendenkringen* (Maréchal, G., *Vrienden en archiefdiensten*, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 80 (2004) 4; p. 9-14). Over een recent voorbeeld van publiekswerking en ontsluiting van overheidsarchief door de provinciale Archiefdienst van West-Vlaanderen: Mestdagh, J., *Ontsluiting en valorisering van archiefreken over hinderwetgeving: pilootproject in Vlaanderen*, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 80 (2004) 5; p. 22-27.
 13. De Keyser, B., *In de zon en in de schaduw: gemeentearchieven in het Vlaams erfgoedbeleid*. - Antwerpen: VVBAD, 2004; p. 117-118. - (Archiefkunde; 7).
 14. Over dit 'kwaliteitshandvest': Schot, F. & De Bruijne, M., *Kwaliteitsverbetering met handvest dienstverlening: kokkerellen in Tilburg en Rotterdam*, in: *Archiefblad*, 106 (2002) 1; p. 22-23 en Schoups, I., *Gebruikersonderzoeken in het stadsarchief Antwerpen: organisatie en nut voor beleidsbeslissingen*, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 80 (2004) 6; p. 20-25.
 15. Over deze materie: Verhelst, J., *Elementen voor het reglement inzake zorg en beheer van gemeentearchief*, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 73 (1997) 2; p. 48-58.
 16. Een goede gids, zowel voor archivariissen als voor archiefgebruikers: Preneel, M., *Archief en openbaarheid: een handleiding voor de Rijksarchieven in Vlaanderen*. - Brussel: Algemeen Rijksarchief, 2005. - (Miscellanea Archivistica. Manuale, 51).
 17. Hoe in het Stadsarchief van Antwerpen wordt omgegaan met openbaarheid van archief: Schoups, I., *Ervaringen met het stedelijk reglement op de openbaarheid van archieven bewaard in het Antwerpse Stadsarchief*, in: *Bibliotheek- & archiefgids*, 76 (2000) 2; p. 14-23.

Kaft van de erfgoed-brochure in Hasselt, het resultaat van een eerste samenwerkingsverband. Foto: Stadsarchief Hasselt.

SAMENVATTING

Publiekrechtelijke archiefdiensten hebben in Vlaanderen wel degelijk een plaats in het erfgoed-landschap. Stads- en gemeentearchieven zijn geen gesloten bastions. Zij zorgen voor de bewaring, ontsluiting en terbeschikkingstelling van het overheidsarchief, staan ten dienste van de burger bij het uitoefenen van zijn democratische rechten en vervullen een culturele taak. Kwalitatief hoogstaande publiekwerking is bovendien voor vele publiekrechtelijke archiefdiensten een hoofdbekommernis. Om al deze redenen en omdat de Belgische archiefwet van 1955 verouderd is, is het dringend nodig om de bewaring en de valorisering van het door de Vlaamse publiekrechtelijke archiefvormers gevormd archief met een archiefdecreet voor de publiekrechtelijke archieven in Vlaanderen te regelen.

ABSTRACT

In Flanders, public archives and records administrations really figure in the heritage landscape. Town and municipal archives are far from being 'closed bastions'. They take care of the preservation, the opening up and the accessibility of public records and archives, they are at the service of citizens when asserting their democratic rights, and they fulfill a cultural mission. Besides, for several public archives centers, a service charter is the reference for a high-quality public service. For all those reasons, and since the Belgian Public Record Act of 1955 has become obsolete, an Archival Act on Flemish public archives (records created by Flemish public services and administrations) is urgently required.